

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย :
กรณีศึกษา โรงเรียนบุญวัฒนา 2 ตำบลห้วยทะเลอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

BUDDHIST INTEGRATION FOR POLITICAL SOCIALIZATION AMONG UPPER SECONDARY
STUDENTS: A CASE STUDY OF BOONWATTAN 2 SCHOOL, HUA THALE, MUEANG NAKHON
RATCHASIMA DISTRICT, NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

ศุภกานต์ ฉิมนันท์, พระครูศรีปริยัตยารักษ์, และพระอธิการอินทร์นุช สุวรรณโณ
Supakan Chimnan, Phrkrusripariyatayarak and Praatikan Inthranuch Suwannono

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: suwanno.ma@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการกล่อมเกลาทางการเมือง 2) เพื่อเปรียบเทียบการกล่อมเกลาทางการเมือง โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการกล่อมเกลาทางการเมือง การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.921 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 116 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทำการวิเคราะห์ค่าเอฟ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในกรณีตัวแปรอิสระตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการกล่อมเกลาทางการเมือง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.10$) 2. ผลการเปรียบเทียบการกล่อมเกลาทางการเมือง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่านักเรียนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย 3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการกล่อมเกลาทางการเมือง ได้แก่ 1) เมตตาภาวกรรม บรรณาติต่อผู้อื่น ช่วยสร้างพฤติกรรมเชิงบวกให้แก่นักเรียนอย่างชัดเจน 2) เมตตาวัจกรรม พูดด้วยความปรารถนาดี คำพูดที่เต็มไปด้วยความปรารถนาดีจะช่วยลดความขัดแย้ง 3) เมตตาโมกรรม คิดสิ่งใดก็ให้คิดในสิ่งที่ดี ความปรารถนาดีจากภายในจิตใจ 4) สาธารณโภคี การรู้จักแบ่งปันผลประโยชน์ เสียสละผลประโยชน์ส่วนตัวเพื่อความสุขของส่วนรวม 5) สีลสามัญญตา มีความประพฤติเสมอกัน สร้างมาตรฐานความประพฤติที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และ 6) ทิฐิสามัญญตา ลดความขัดแย้งและสร้างความสมานฉันท์

คำสำคัญ: การบูรณาการ; หลักพุทธธรรม; การกล่อมเกลาทางการเมือง

Abstract

This research aims to 1) study the level of political socialization, 2) compare political socialization categorized by personal factors, and 3) present the integration of Buddhist principles for political socialization. The research employs a mixed-methods approach, combining quantitative research using a questionnaire with a reliability coefficient of 0.921 and a sample population of 116 individuals. Statistical analyses included frequency, percentage, mean, standard deviation, F-test, and one-way ANOVA for three or more independent variables. Pairwise comparisons of means were conducted using the least significant difference method. Qualitative research involved interviews with nine key informants. The findings revealed: 1. The overall level of political socialization was high ($\bar{x} = 4.10$). 2. A comparison of political socialization categorized by personal factors showed no significant differences in opinions among students of different genders, ages, and educational levels, thus rejecting the research hypothesis. 3. The integration of Buddhist principles for political socialization included: 1) Metta (loving-kindness) and wishing well to others. These principles clearly help to cultivate positive behaviors in students: 2) Kind speech (Metta Vajikamma): Speaking with good intentions helps reduce conflict. 3) Kind thoughts (Metta Manokamma): Thinking good thoughts and having good intentions from within the heart. 4) Sharing (Satharana Bhogi): Knowing how to share benefits and sacrificing personal gain for the happiness of the community. 5) Commonality of conduct (Sila Samanyata): Having consistent behavior and creating a unified standard of conduct. 6) Commonality of views (Ditthi Samanyata): Reducing conflict and fostering harmony.

Keywords: Integration; Buddhist Principles; Political Socialization

บทนำ

รากฐานที่สำคัญต่อการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย คือวิถีชีวิตของคนในสังคมที่รวมตัวอยู่กันอย่างสันติภาพ สันติสุข และเสรีภาพ การดำเนินชีวิตประจำวันของบุคคลในสังคมของประเทศที่ปกครองโดยระบอบประชาธิปไตย โดยการนำเอาอุดมการณ์ประชาธิปไตยมาประพุดติปฏิบัติเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต (ศูนย์การเรียนรู้การเมืองในระบบประชาธิปไตยที่ 3, 2558) ในบริบทของสังคมไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ประชาชน โดยเฉพาะเยาวชน ได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากแหล่งที่หลากหลายและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ปรากฏการณ์ดังกล่าวทำให้กระบวนการ การกล่อมเกล้าทางการเมืองมีความสำคัญอย่างยิ่งในฐานะกลไกในการถ่ายทอดค่านิยมทัศนคติ และพฤติกรรมทางการเมือง เพื่อพัฒนาให้บุคคลสามารถดำรงตนเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในระบบ

ประชาธิปไตยได้อย่างเหมาะสม (Gabriel A. Almond and G. Bingham Powell, 1996) การปลูกฝังพฤติกรรมประชาธิปไตยให้กับเยาวชน เป็นที่สิ่งสำคัญมากในการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาประเทศชาติและต่อเนื่องไปถึงการพัฒนาชุมชนและสังคม เนื่องจากประชาธิปไตยมีส่วนเกี่ยวข้องกับทุกบริบทในสังคมและการดำเนินชีวิต ดังนั้น การปลูกฝังให้เยาวชนมีจิตสำนึกประชาธิปไตย บุคลิกภาพหรือพฤติกรรมประชาธิปไตยตั้งแต่แรกเริ่มเข้าสู่หน้าที่ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ก็จะทำให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีในสังคมการเมืองแบบประชาธิปไตย จนสามารถเป็นตัวแทนในสังคม จากนั้นจึงค่อย ๆ ขยายผลไปยังผู้ใหญ่และกลุ่มสังคมอื่นต่อไป ในบริบทดังกล่าว พระพุทธศาสนาในฐานะรากฐานทางวัฒนธรรมของสังคมไทย มีหลักธรรมที่มุ่งเน้นการพัฒนามนุษย์ทั้งด้านปัญญาและคุณธรรม อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการเป็นพลเมืองที่ดีในสังคมประชาธิปไตย อีกทั้งหลักธรรมทางพระพุทธศาสนายังสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมความสามัคคี ความรับผิดชอบ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2546) การปลูกฝังให้เยาวชนมีพฤติกรรมประชาธิปไตยต้องควบคู่ไปกับคุณธรรมด้วย การนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการใช้ในการปลูกฝังพัฒนาพฤติกรรม หรือนิสัยของบุคคลจึงมีความสำคัญไม่แพ้กัน การบูรณาการ คือ การทำให้สมบูรณ์หรือการทำให้หน่วยย่อย ๆ หรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่อยู่กระจัดกระจายมา รวมกันและมีความสัมพันธ์กัน มารวมกันทำหน้าที่อย่างผสมกลมกลืนเป็นองค์รวมหนึ่งเดียว ประสานกันเพื่อให้เกิดความครบถ้วนสมบูรณ์ในตนเอง โดยหลักพุทธธรรมที่เหมาะสมต่อการนำมาปรับใช้ในการพัฒนาตน คือ หลักสาราณียธรรม 6 ประการ ซึ่งเป็นธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความไว้ระลึถึง หรือธรรมเป็นเหตุที่ระลึถึงกัน ประกอบด้วย 1. เมตตาการุณยธรรม ปราบปรามดีต่อผู้อื่น 2. เมตตาวิจิตรธรรม พุดด้วยความปรารถนาดี 3. เมตตาโมหกรรม คิดสิ่งใดก็ให้คิดในสิ่งที่ดี 4. สาธารณโภคี การรู้จักแบ่งปันผลประโยชน์ 5. สีลสามัญญตา มีความประพฤติเสมอกัน 6. ทิฐิสามัญญตา มีความเห็นเป็นอย่างเดียวกัน (ม.ม. (ไทย) 12/492/533) โรงเรียนบุญวัฒนา 2 ตำบลห้วยทะเล อำเภอมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา เป็นสถานศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเยาวชนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการก้าวสู่การเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย การศึกษาการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการกล่อมเกลາทางการเมืองในบริบทของโรงเรียนดังกล่าว จึงมีความสำคัญทั้งในเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติ กล่าวคือ สามารถพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ในการบูรณาการศาสตร์ทางรัฐศาสตร์กับพระพุทธศาสนา และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนเพื่อสร้างเยาวชนที่มีทั้งความรู้ทางการเมืองและคุณธรรมจริยธรรม

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย : กรณีศึกษา โรงเรียนบุญวัฒนา 2 ตำบลห้วยทะเล อำเภอมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา โดยมุ่งศึกษาว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบุญวัฒนา 2 ตำบลห้วยทะเล อำเภอมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ได้รับการกล่อมเกลາทางการเมืองตามแนวประชาธิปไตยมาอย่างไร มากน้อยแค่ไหน และมีความคิดเห็นต่อการกล่อมเกลາทางการเมืองแตกต่างกันอย่างไร และหลักสาราณียธรรม 6 ประการ สามารถบูรณาการเพื่อใช้ส่งเสริมการกล่อมเกลາทางการเมืองในเยาวชนได้อย่างไร เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์และองค์ความรู้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาและเสริมสร้าง

พฤติกรรมประชาธิปไตยให้กับเยาวชนอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ มีความรับผิดชอบ และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติและยั่งยืน ซึ่งจะส่งผลให้เยาวชนมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยไปด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย :กรณีศึกษาโรงเรียนบุญวัฒนา 2 ตำบลหัวทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
- 2) เพื่อเปรียบเทียบการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย : กรณีศึกษาโรงเรียนบุญวัฒนา 2 ตำบลหัวทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
- 3) เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย : กรณีศึกษาโรงเรียนโรงเรียนบุญวัฒนา 2 ตำบลหัวทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจจากแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบุญวัฒนา 2 ตำบลหัวทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 163 คน (ข้อมูลสารสนเทศนักเรียน โรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่มัธยมศึกษา, 2568)

2.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้สูตร (Yamane, T., 1973) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 116 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน โดยแบ่งเป็นกลุ่ม จำนวน 4 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป กลุ่มที่ 2 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 3 ผู้บริหารและครู จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 4 ผู้ปกครอง จำนวน 2 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ (เรียงลำดับจากน้อยที่สุดจนถึงมากที่สุด) จากนั้นส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 รูปหรือคน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) พิจารณาจากค่า IOC มากกว่า 0.60 ขึ้นไป จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับ

ประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียง จำนวน 30 ชุด เพื่อทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น 0.921 แสดงให้เห็นว่า แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงสามารถนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยเกณฑ์ในการคัดเลือกคือเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาการที่เกี่ยวข้องหรือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ตรง จำนวน 9 รูปหรือคน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ดำเนินการโดยผู้วิจัยลงพื้นที่ภาคสนาม จำนวน 116 คน ภายหลังจากได้รับอนุญาตอย่างเป็นทางการจากหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา แบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมีความสมบูรณ์ครบถ้วน 100% และผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้เข้าสู่กระบวนการประมวลผลและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์

4.2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างตามวัตถุประสงค์ การเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยยื่นหนังสือขอความอนุเคราะห์ ประสานวันเวลา สถานที่ และเตรียมอุปกรณ์บันทึกข้อมูลและขั้นการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคย ชี้แจงวัตถุประสงค์ ขออนุญาตบันทึกเสียง พร้อมทั้งรับรองการเก็บข้อมูลเป็นความลับตามความสมัครใจของผู้ให้สัมภาษณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อบรรยายคุณลักษณะของข้อมูล สำหรับการทดสอบสมมติฐานจะใช้สถิติเชิงอนุมานด้วยวิธีการวิเคราะห์การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรอิสระสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรอิสระตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบมีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.)

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Statics)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย :
 กรณีศึกษาโรงเรียนบุญวัฒนา 2 ตำบลหัวทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ดังตารางที่ 1
 (n=116)

การกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย : กรณีศึกษาโรงเรียนบุญวัฒนา 2 ตำบลหัวทะเล อำเภอเมือง นครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1) ด้านสถาบันครอบครัว	4.16	0.47	มาก
2) ด้านสถาบันการศึกษา	4.04	0.48	มาก
3) ด้านกลุ่มเพื่อนและชุมชน	4.05	0.44	มาก
4) ด้านสื่อออนไลน์	4.15	0.47	มาก
โดยภาพรวม	4.10	0.34	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย :
 กรณีศึกษาโรงเรียนบุญวัฒนา 2 ตำบลหัวทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม
 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.10$, S.D.=0.34) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้
 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านสถาบันครอบครัว ($\bar{X}=4.16$, S.D.=0.47) รองลงมาได้แก่ ด้านสื่อออนไลน์
 ($\bar{X}=4.15$, S.D.=0.47) ด้านกลุ่มเพื่อนและชุมชน ($\bar{X}=4.05$, S.D.=0.44) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่
 ด้านสถาบันการศึกษา ($\bar{X}=4.04$, S.D.=0.48) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย: กรณีศึกษาโรงเรียนบุญวัฒนา 2 ตำบลหัวทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่	ยอมรับ	ปฏิเสธ	t	F	Sig.
สมมติฐานที่ 1 นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย : กรณีศึกษา โรงเรียนบุญวัฒนา 2 ตำบลหัวทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกัน		✓		0.790	0.456
สมมติฐานที่ 2 นักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย : กรณีศึกษา โรงเรียนบุญวัฒนา 2 ตำบลหัวทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกัน		✓	-	0.871	0.459
สมมติฐานที่ 3 นักเรียนที่มีระดับชั้นการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย : กรณีศึกษา โรงเรียนบุญวัฒนา 2 ตำบลหัวทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกัน		✓		0.160	0.852

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย : กรณีศึกษา โรงเรียนบุญวัฒนา 2 ตำบลหัวทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย : กรณีศึกษา โรงเรียนบุญวัฒนา 2 ตำบลหัวทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า 1) เมตตาการุณยธรรม ปราบปรามดีต่อผู้อื่น ช่วยสร้างพฤติกรรมเชิงบวกให้แก่นักเรียนอย่างชัดเจน 2) เมตตาวิจิตรธรรม พุดด้วยความปรารถนาดี คำพูดที่เต็มไปด้วยความปรารถนาดีจะช่วยลดความขัดแย้ง 3) เมตตาโมกขธรรม คิดสิ่งใดก็ให้คิดในสิ่งที่ดี ความปรารถนาดีจากภายในจิตใจ 4) สาธารณโภคี การรู้จักแบ่งปันผลประโยชน์ เสียสละผลประโยชน์ส่วนตัวเพื่อความสุขของส่วนรวม 5) สีลสามัญญตา มีความประพฤติ

เสมอกัน สร้างมาตรฐานความประพฤติที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และ 6) ทัศนคติสามัญญตา ลดความขัดแย้งและสร้างความสมานฉันท์

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย : กรณีศึกษาโรงเรียนบุญวัฒนา 2 ตำบลหัวทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ระดับการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย : กรณีศึกษาโรงเรียนบุญวัฒนา 2 ตำบลหัวทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.10$, $S.D.=0.34$) อภิปรายได้ว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบุญวัฒนา 2 ตำบลหัวทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา มีกระบวนการรับรู้ ซึมซับ และพัฒนาทัศนคติทางการเมืองผ่านสถาบันต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ มีความตื่นตัวทางการเมืองสูง เนื่องจากปัจจัยสนับสนุนหลายด้าน เช่น สภาพสังคมปัจจุบันที่เอื้อต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ ทำให้กระบวนการกล่อมเกลາทางการเมืองไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแต่ในตำรา แต่อาจเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับประเด็นทางสังคมที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (พระมหาธีรดี ธมมโสภโณ (โสภิตธรรม), 2564) ได้วิจัยเรื่อง “การอบรมกล่อมเกลາทางการเมืองที่ส่งผลต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายอำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี” ผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี ได้รับการกล่อมเกลາทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระมหาชาติเชื้อ วชิรญาณ และคณะ, 2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการเลือกตั้งอยู่ใน ระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระมหาชาติศรีชาครชโย, 2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งทั่วไปในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการตื่นตัวทางการเมืองในการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งทั่วไปของประชาชนในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย: กรณีศึกษาโรงเรียนบุญวัฒนา 2 ตำบลหัวทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการกล่อมเกลາทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย : กรณีศึกษาโรงเรียนบุญวัฒนา 2 ตำบลหัวทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เพราะนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบุญวัฒนา 2 ตำบลหัวทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา อาจได้รับการปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยเหมือนกัน ประกอบกับการอยู่ในสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาเดียวกัน ทำให้นักเรียนซึมซับระเบียบปฏิบัติและวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และได้รับการกล่อมเกลາทางการเมืองจาก

สถาบันครอบครัวและชุมชนที่มีลักษณะพื้นฐานใกล้เคียงกัน ส่งผลให้นักเรียนมีแนวคิดและค่านิยมทางการเมืองที่มีแนวโน้มเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระณัฐพงษ์ ญญะวิโส (สุดใจ), 2563) ได้วิจัยเรื่อง “การกล่อมเกลாதทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี” ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการกล่อมเกลாதทางการเมือง โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนเยาวชนที่มีเพศ การศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการกล่อมเกลாதทางการเมืองไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระทรงวุฒิ ขาตเมธี (รัตนะ), 2563) ได้วิจัยเรื่อง “การกล่อมเกลาททางการเมืองที่มีผลต่อการเลือกสิทธิเลือกตั้งของประชาชนในเขตอำเภอบ้านฉาง จังหวัดลำพูน” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน มีความคิดเห็นต่อการกล่อมเกลาททางการเมืองที่มีผลต่อการเลือกตั้งของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตอำเภอบ้านฉาง จังหวัดลำพูน ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระมหาพรหมกต ธมมปาโล (พริ้งษา), 2567) ได้วิจัยเรื่อง “การกล่อมเกลาททางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการกล่อมเกลาททางการเมืองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนนักเรียนที่มีอายุ และการศึกษากันมีความคิดเห็นต่อการกล่อมเกลาททางการเมืองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการกล่อมเกลาททางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย : กรณีศึกษาโรงเรียนบุญวัฒนา 2 ตำบลห้วยทะเล อำเภอนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

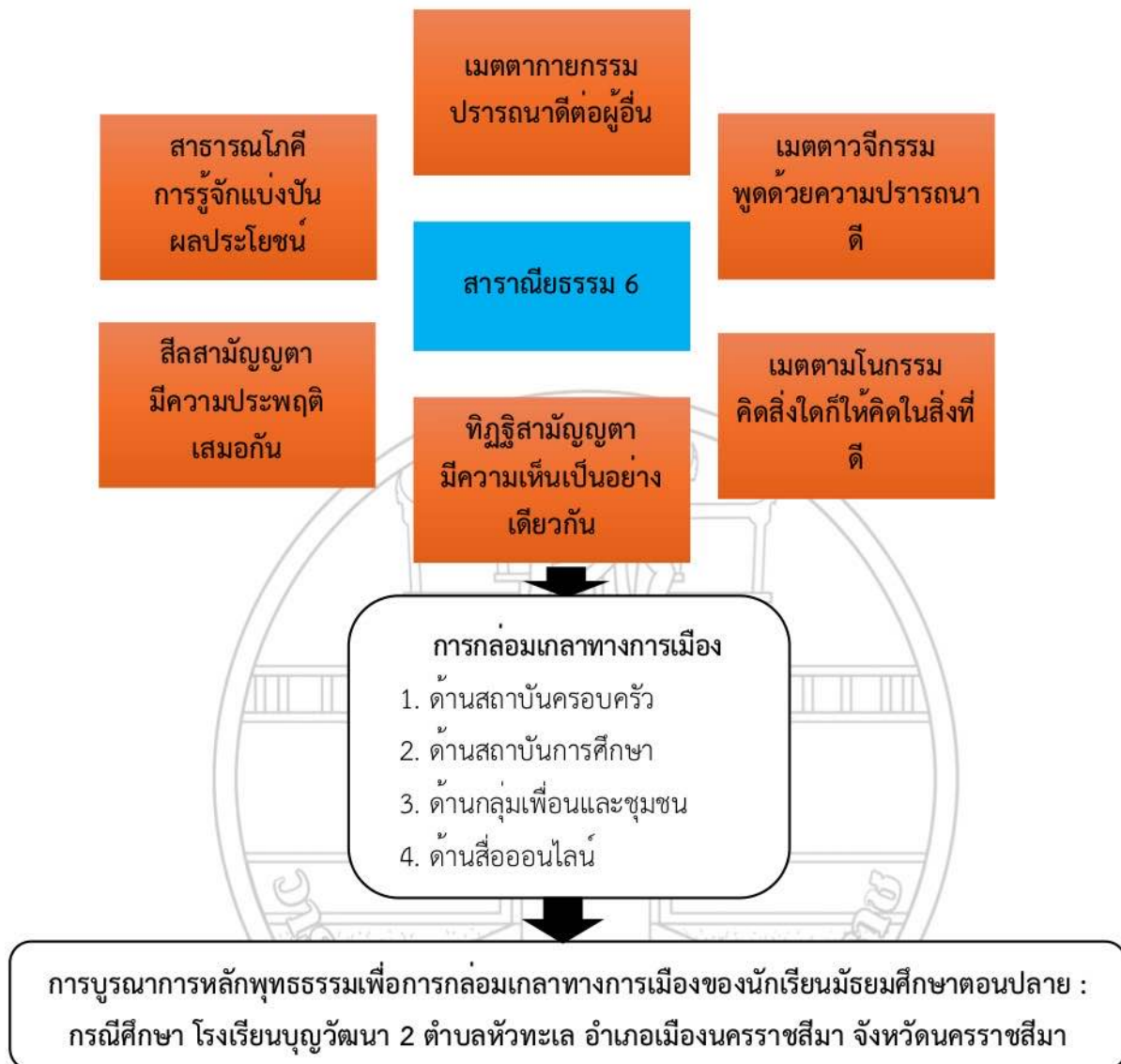
จากผลการศึกษาพบว่า การบูรณาการหลักสาราณียธรรม 6 เพื่อการกล่อมเกลาททางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบุญวัฒนา 2 ตำบลห้วยทะเล อำเภอนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ต้องทำในทุกๆ ด้านไปพร้อม ๆ กันทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ เมตตาทายกรรม ปรรณาดิตต่อผู้อื่น เมตตาวิจิตรกรรม พุดด้วยความปรรณาดิต เมตตาโมกกรรม คิดสิ่งใดก็ให้คิดในสิ่งที่ดี สาธารณโภคี การรู้จักแบ่งปันผลประโยชน์ สีสสามัญญดา มีความประพฤติเสมอกัน ทิฏฐิสามัญญดา มีความเห็นเป็นอย่างเดียวกัน โดยทุกสถาบันทางสังคมที่ทำหน้าที่กล่อมเกลาททางการเมืองให้กับนักเรียนสามารถบูรณาการหลักสาราณียธรรม 6 ไปใช้ในการกล่อมเกลาททางการเมือง เพื่อการแสดงออกทางการเมืองที่เน้นการเคารพซึ่งกันและกัน เมื่อนักเรียนมีเมตตาโมกกรรม คือการเปิดใจยอมรับความแตกต่างทางความคิด ย่อมส่งผลให้การแสดงออกทางวาจา (เมตตาวิจิตรกรรม) เป็นไปอย่างสร้างสรรค์ ลดการใช้วาจาที่ไม่เหมาะสมตามสื่อสังคมออนไลน์ และการแสดงออกทางกาย (เมตตาทายกรรม) เป็นไปตามแนวทางสันติภาพที่สามารถรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนมนุษย์ ควบคู่ไปกับการมีอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกันได้ ในด้านการใช้ชีวิตร่วมกัน นักเรียนได้แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวมและการเคารพกฎกติกาอย่างเข้มแข็ง การรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของโรงเรียน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของระบอบประชาธิปไตยที่ต้องอาศัยการเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม ขณะที่

หลักสี่สามัญญตาได้กลายเป็นบรรทัดฐานที่ทำให้นักเรียนเคารพกฎระเบียบของโรงเรียนและกฎหมายบ้านเมืองอย่างเท่าเทียมกัน สะท้อนถึงการสร้างหลักนิติธรรม จากกระตือรือร้นราก ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้สังคมเมืองมีความสงบสุข และหัวใจสำคัญของการกล่อมเกลาก่อนการเมืองคือการที่นักเรียนมีความเข้าใจในเป้าหมายพื้นฐานของประชาธิปไตยร่วมกัน หลักทฤษฎีสามัญญตา (ความเห็นที่สอดคล้องกัน) ไม่ได้หมายถึงการที่นักเรียนทุกคนต้องคิดเหมือนกันทางการเมือง แต่หมายถึงการมีความเชื่อมั่นร่วมกันในระบบเหตุผล คุณธรรม และกระบวนการประชาธิปไตยที่เป็นธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ (จิตรกร ลอศรี, 2564) ได้วิจัยเรื่อง “การสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในเทศบาลเมืองไธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า หลักสาราณียธรรม 6 (หลักธรรมที่ทำให้บุคคลสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข) เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติให้เยาวชนสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข และนำไปสู่การสร้างจิตสำนึกที่ดีทางการเมือง ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมหลักนิติธรรม 2) การส่งเสริมหลักสิทธิเสรีภาพ และ 3) การส่งเสริมหลักความเสมอภาค สอดคล้องกับงานวิจัยของ (พิบูลย์ เพียรพานิชกุล, 2565) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาการสื่อสารทางการเมืองเชิงพุทธเพื่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์หลักพุทธธรรมกับการพัฒนาการสื่อสารทางการเมืองเชิงพุทธเพื่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี พบว่าการนำหลักสาราณียธรรมมาบูรณาการกับการสื่อสารซึ่งมีอยู่ทั้งหมด 6 ด้าน คือ 1.ด้านเมตตาเมตตามโนกรรม ประชาชนมีจิตปรารถนาดี อันเป็นกัลยาณมิตร 2.ด้านเมตตาวจีกรรม นักการเมืองมีช่องทางสื่อสารในการพูด การลงพื้นที่เพื่อให้เห็นปัญหาและแนวทางการแก้ไข 3.ด้านเมตตากายกรรม นักการเมืองที่กระทำความดีต่อกันด้วยความเมตตา 4.ด้านสาธารณโกศล นักการเมืองแบ่งปันข้อมูลข่าวสารด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรมอันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว 5.ด้านสี่ลสามัญญตา นักการเมืองต้องเคารพสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่นตามกฎหมายบ้านเมือง 6.ด้านทฤษฎีสามัญญตา นักการเมืองมีจิตสำนึก เน้นประโยชน์ส่วนรวม สร้างความรู้สึกที่ดีต่อกันซึ่งทำให้เกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาในการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (นภัทร สุขใหม่, 2567) ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลนครนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลนครนครราชสีมาตามหลักสาราณียธรรม 6 ได้แก่ 1) ด้านเมตตากายกรรม แสดงไมตรีและความหวังดีต่อเพื่อนร่วมงาน มีการบริหารงานโดยปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบอย่างเสมอภาค 2) ด้านเมตตาวจีกรรม พูดจาดี มีอัธยาศัยไมตรีดี ยิ้มแย้มแจ่มใส ใช้คำพูดภาษาที่สุภาพเมื่อสนทนาพูดคุยกับผู้อื่น 3) ด้านเมตตามโนกรรม บริหารงานด้วยความเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม 4) ด้านสาธารณโกศล ตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะผู้บริหาร โดยมุ่งความสำเร็จเพื่อประโยชน์สูงสุดกับท้องถิ่น 5) ด้านสี่ลสามัญญตา เคารพในสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกต่อผู้ร่วมงาน ประพฤติสุจริต ดึงตาม ถูกต้องตามระเบียบวินัย 6) ด้านทฤษฎีสามัญญตา บริหารงานโดยมีภาวะผู้นำ

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย : กรณีศึกษา โรงเรียนบุญวัฒนา 2 ตำบลหัวทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา” สามารถอธิบายได้ว่า การกล่อมเกลาทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนบุญวัฒนา 2 เกิดจากการประสานสัมพันธ์ระหว่างสถาบันทางสังคมและหลักพุทธธรรมอย่างเป็นระบบ โดยสถาบันครอบครัวทำหน้าที่วางรากฐานพลเมืองและเปิดพื้นที่เสรีภาพควบคู่ไปกับการบ่มเพาะเมตตากายกรรมผ่านการมีจิตสาธารณะ ส่วนสถาบันการศึกษานำการสร้างพลเมืองผ่านวิถีปฏิบัติและเป็นตัวกลางวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับเมตตาวจีกรรมด้วยการใช้ปิยวาจาสื่อสารเชิงบวก ขณะที่กลุ่มเพื่อนและชุมชนใช้พลังทางสังคมและอิทธิพลกลุ่มในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงโดยยึดหลักเมตตามโนกรรมที่ยอมรับความเห็นต่างและคิดดีต่อกัน ด้านสื่อออนไลน์ทำหน้าที่ย้ายฐานการเรียนรู้และเพิ่มพื้นที่แสดงออกซึ่งบูรณา

การเข้ากับหลักสาธารณโลกีในการแบ่งปันข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมเพื่อสร้างความไว้วางใจ นอกจากนี้กระบวนการทั้งหมดร้อยเรียงด้วยหลักสี่สามัญญตาที่เน้นความเสมอภาคเชิงปฏิบัติและการปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเท่าเทียมกัน สุดท้ายคือการสร้างทิวทัศน์สามัญญตาเพื่อให้เกิดวิถีความร่วมมือและมีความเห็นพ้องในคุณธรรมพื้นฐานอันจะนำไปสู่การพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็งและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) สถาบันครอบครัวควรมีส่งเสริมการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการแสดงออกทางการเมืองอย่างเสรี แต่สร้างสรรค์

2) สถาบันการศึกษาควรพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและสถาบันสงฆ์ในพื้นที่ เพื่อสร้างกลไกการกล่อมเกลากองทัพการเมืองที่สอดคล้องกัน

3) ควรส่งเสริมแนวทางการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างมีจริยธรรม โดยใช้หลักพุทธธรรมเป็นเกราะคุ้มกัน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) ควรจัดพื้นที่ให้นักเรียนได้อภิปรายประเด็นสังคมและข่าวสารทางการเมือง อย่างเสรีแต่สร้างสรรค์ โดยมีครูทำหน้าที่เป็นกัลยาณมิตร

2) ควรให้นักเรียนลงพื้นที่ทำกิจกรรมจิตอาสาในชุมชนหรือวัดในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา โดยยึดหลักสาธารณโลกี การแบ่งปันเพื่อส่วนรวมและเมตตาการุณม การช่วยเหลือกัน)

3) ควรรณรงค์ให้นักเรียนตรวจสอบข้อมูลข่าวสารก่อนแชร์ โดยใช้หลักการคิดอย่างถูกวิธี และการคอมเมนต์อย่างสร้างสรรค์ เพื่อลดปัญหาการแพร่กระจายของข้อมูลที่ไม่ตรงตามความจริง

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การสื่อสารทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย : กรณีศึกษาโรงเรียนบุญวัฒนา 2 ตำบลหัวทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

2) ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนในตำบลหัวทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

3) ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อการกล่อมเกลากองทัพการเมือง ในพื้นที่อื่นๆ หรือนำไปประยุกต์ใช้กับองค์กรอื่นๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

จิตรกร ลอศรี. (2564). “การสร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- นภัทร สุขใหม่. (2567). “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลนครนครราชสีมา”. *สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระณัฐพงษ์ ณัฐวิโส (สุดใจ). (2563). “การกล่อมเกลากฎหมายการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี”. *สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระทรงวุฒิ ชาติเมธี (รัตนะ). (2563). “การกล่อมเกลากฎหมายการเมืองที่มีผลต่อการใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนในเขตอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน”. *สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาชาติ ชำนาญ. (2564) “การตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปในอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี”. *การประชุมวิชาการที่มีรายงานการประชุม (Proceedings) หลักสูตร บัณฑิตศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.
- พระมหาชาติเชื้อ วชิรญาณ และคณะ. “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดหนองบัวลำภู”. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 12(4), 247-258.
- พระมหาธีรดี ธมมโสภณ (โสภิตธรรม). (2564). “การอบรมกล่อมเกลากฎหมายการเมืองที่ส่งผลต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายอำเภอมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี”. *สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาภักดิ์ ธรรมปาโล (พิริกษา). (2567). “การกล่อมเกลากฎหมายการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา”. *สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิบูลย์ เพียรพานิชกุล. (2565). “การพัฒนาการสื่อสารทางการเมืองเชิงพุทธเพื่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี”. *ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.